

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18.12.1995, sp. zn. 6 Cdo 63/95, ECLI:CZ:VSPH:1995:6.CDO.63.1995.1

Číslo: 24/1996

Právní věta: Oznamení zaměstnance, že trvá na tom, aby ho zaměstnavatel po neplatném rozvázání pracovního poměru výpovědí, okamžitým zrušením nebo zrušením ve zkušební době dále zaměstnával, je jednostranným právním úkonem zaměstnance, adresovaným zaměstnavateli, který ke své platnosti nevyžaduje písemnou formu. Projev vůle zaměstnance tu může být učiněn jednáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl zaměstnanec projevit. Požadavek zaměstnance, aby ho zaměstnavatel dále zaměstnával, není splněn, jestliže zaměstnanec podal u soudu jen žalobu o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru. Oznamení zaměstnance, že trvá na tom, aby ho zaměstnavatel dále zaměstnával, nahrazuje jen taková žaloba, v níž pracovník uplatnil nejen neplatnost rozvázání pracovního poměru, ale také požadavek na náhradu mzdy ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 18.12.1995

Spisová značka: 6 Cdo 63/95

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neplatnost výpovědi z pracovního poměru, Pracovní poměr

Předpisy: 65/1965 Sb. § 61 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradě mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru

28 076 Kč s příslušenstvím. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaný s ním dopisem ze dne 12. 2. 1992 okamžitě zrušil pracovní poměr; na návrh žalobce bylo pravomocným rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 1. 9. 1992, sp. zn. 37 C 71/92, určeno, že toto okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Ačkoliv žalobce oznámil žalovanému, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, žalovaný mu v době od 13. 2. do 4. 11. 1992 neumožnil pokračovat v práci a neposkytnul mu ani náhradu mzdy z důvodu neplatného rozvázání pracovního poměru.

Městský soud v Brně rozsudkem z 28. 2. 1994, č. j. 38 C 10/93-37, žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil

19 013,60 Kč, žalobu o zaplacení dalších 9 062,40 Kč zamítl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 2 370,20 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku. Vycházel ze zjištění, že žalobce bezprostředně poté, co dne 12. 2. 1992 obdržel od ředitele organizace okamžité zrušení pracovního poměru, s ním vyjádřil nesouhlas a že v tento den také dokončil pracovní směnu; když chtěl nastoupit do práce na následující směnu, nebyl na základě příkazu ředitele vůbec vpuštěn do objektu organizace. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 1. 9. 1992, č. j. 37 C 71/92-35, který nabyl právní moci dnem 3. 11. 1992, bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobce v době od 13. 2. do 4. 11. 1992 nikde nepracoval (pobíral pouze částečný invalidní důchod) a v mezidobí nedošlo ani k platnému skončení pracovního poměru. Z provedených důkazů soud prvního stupně dovodil, že žalobce organizaci oznámil, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnávala, „a to formou svého nesouhlasu s okamžitým zrušením, který vyjádřil bezprostředně při jeho přebírání“, dokončením pracovní směny uvedeného dne a řádným nastoupením na nejbližší následující pracovní směnu. Podle závěru soudu prvního stupně žalobci náleží za dobu od 13. 2. do 4. 11. 1992 náhrada mzdy ve výši průměrného výdělků, která činí 19 013,60 Kč čistého výdělků.

K odvolání účastníků Krajský soud v Brně rozsudkem ze 14. 11. 1994, sp. zn. 17 Co 357/94, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení částky 26 250 Kč zamítl; současně rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení před soudem prvního stupně a že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 764 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku. Po provedení důkazů (zopakování některých důkazů provedených již soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nebylo prokázáno tvrzení žalobce o tom, že by organizaci oznámil, že by chtěl být v podniku nadále zaměstnán. Podle názoru odvolacího soudu je oznámení ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce jednostranným právním úkonem pracovníka adresovaným organizaci, z něhož musí zcela určitě vyplývat, že „přes okamžité zrušení pracovního poměru chce v podniku dále pracovat“; skutečnost, že žalobce podal žalobu o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru, sama o sobě takové oznámení nenahrazuje, neboť - i když měl zájem na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru - nemusel mít současně také zájem na dalším setrvání v pracovním poměru u žalovaného. Okolnosti, že žalobce vyjádřil s okamžitým zrušením pracovního poměru nesouhlas a že se dostavil v další den na předem stanovenou směnu do práce, nelze podle odvolacího soudu považovat za takový projev vůle, ze kterého by jednoznačně vyplynulo, že vy učinil oznámení, že chce u organizace dále pracovat; vyplývá to z chování žalobce, který „vzal pouze na vědomí zákaz vstupu do podniku“, neboť i přes tento zákaz mu nic nebránilo v tom, aby organizaci neoznámil písemně, že trvá na dalším zaměstnávání. Skutečnost, že žalobce neprokázal, že by „učinil oznámení o své vůli nadále v podniku žalovaného pracovat“, vyplynula podle názoru odvolacího soudu i z výpovědi tehdejšího ředitele organizace Ing. M. H., tehdejšího výrobního náměstka P. K. a současného statutárního zástupce žalovaného Ing. J. J., kteří byli přítomni doručení okamžitého zrušení pracovního poměru žalobci a podle nichž z chování žalobce nevyplýval požadavek na dalším zaměstnávání u organizace. Žaloba o náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru je proto nedůvodná.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobce namítá, že oznámení pracovníka, že trvá na tom, aby ho organizace dále zaměstnávala, nevyžaduje písemné formy. Podle názoru dovolatele projevem vůle, kterým organizaci oznámil, že trvá na dalším zaměstnávání, je nepochybně napsání slova „nesouhlasím“ na okamžitém zrušení pracovního poměru, dokončení pracovní směny téhož dne (žalobce dne 12. 2. 1992 odpracoval nejméně dalších 5 hodin) a nástup do zaměstnání na pracovní směnu dle rozpisu služeb. Uvedený požadavek žalobce vyjádřil i tím, že podal žalobu o neplatnost rozvázání pracovního poměru; v této souvislosti dovolatel poukázal na rozhodnutí uveřejněné pod č. 36/1979 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1

o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 o. s. ř. Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 o. s. ř.). Dovolání je přípustné také proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, jestliže odvolací soud vyslovil ve výroku svého potvrzujícího rozsudku, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu, nebo jestliže odvolací soud potvrdil rozsudek, jímž bylo rozhodnuto jinak než v dřívějším rozsudku, protože soud prvního stupně byl vázán právním názorem soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. 1)

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř. je založena na rozdílnosti (nesouhlasnosti) rozhodnutí odvolacího soudu s rozhodnutím soudu prvního stupně. O nesouhlasnosti rozhodnutí jde tehdy, jestliže okolnosti významné pro rozhodnutí věci byly posouzeny oběma soudy rozdílně, takže práva a povinnosti stanovené účastníkům jsou podle závěrů těchto rozhodnutí odlišná. Odlišnost nelze ovšem rozumět rozdílné právní posouzení, pokud nemělo vliv na obsah práv a povinností účastníků, ale jen takový závěr, který rozdílně konstatuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Okolnost, jak odvolací soud formuloval výrok svého rozsudku, popřípadě zda postupoval podle ustanovení § 219 o. s. ř. nebo podle ustanovení § 220 o. s. ř., není sama o sobě významná.

V posuzovaném případě odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl. Postupoval přitom - jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku - podle ustanovení § 220 odst. 2 o. s. ř., ačkoliv soud prvního stupně rozsudkem ze dne 28. 2. 1994, č. j. 38 C 10/93-37, žalobě vyhověl jen zčásti; ve vztahu k zamítavému výroku měl odvolací soud správně rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdit. Pro posouzení přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 238 o. s. ř. je podstatné, že odvolací soud dovedl, že žalobci náhrada mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce nepřísluší, zatímco soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobci tato náhrada co do základu náleží, avšak že mu ji nelze přiznat v jím požadované výši, neboť průměrný výdělek žalobce je nižší než žalovaná částka. Práva a povinnosti v právních vztazích účastníků tak oba soudy posoudily rozdílně, neboť o základu žalobcem uplatněného nároku dospěly k odlišným (k jiným) právním závěrům; to platí nejen ve vztahu k požadavku žalobce na zaplacení částky 19 013,60 Kč, ale ohledně celého uplatněného nároku. I když odvolací soud měl postupovat vůči zamítavému výroku rozsudku soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 o. s. ř., jde z hlediska posouzení přípustnosti dovolání i v tomto rozsahu o měnící rozsudek odvolacího soudu. Dovolací soud dospěl proto k závěru, že dovolání je ve smyslu ustanovení § 238 odst. 1 o.s.ř. přípustné proti rozsudku odvolacího soudu v plném rozsahu.

Dovolací soud poté přezkoumal rozsudek odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době podle zákoníku práce a předpisů jej provádějících ve znění účinném do 1. 1. 1993 (tj. do dne, kdy nabyl účinnosti čl. I bod 18 zákona č.

231/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce a zákon o zaměstnanosti, a zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím /notářský řád/ a mění a doplňují se některé další zákony, zákon č. 590/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a některé další zákony, a zákon č. 37/1993 Sb., o změnách v nemocenském a sociálním zabezpečení a některých pracovněprávních předpisů).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost zjištění v tomto směru dovolatel nenapadal), že žalovaný dopisem ze dne 12. 2. 1992 se žalobcem okamžitě zrušil pracovní poměr. Dopis ze dne 12. 2. 1992 doručoval žalobci osobně ředitel organizace. Při tomto doručování žalobce vyjádřil nesouhlas s tímto opatřením organizace (na dopis ze dne 12. 2. 1992 napsal slovo „nesouhlasím“) a uvedeného dne poté dokončil pracovní směnu. Když žalobce chtěl nastoupit na následující směnu do práce, nebyl na základě příkazu ředitele vůbec vpuštěn do objektu organizace. Na návrh žalobce, který podal u soudu dne 2. 3. 1992, bylo rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 1.9. 1992, sp. zn. 37 C 71/92, který nabyl právní moci dnem 3. 11. 1992, rozhodnuto, že toto okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Ode dne 5. 11. 1992 začala organizace opět žalobci přidělovat práci podle pracovní smlouvy.

Podle ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce dala-li organizace pracovníku neplatnou výpověď nebo zrušila-li s ním neplatně pracovní poměr okamžitě nebo ve zkušební době a oznámil-li pracovník, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnávala, jeho pracovní poměr trvá i nadále a organizace je povinna poskytnout mu náhradu mzdy. Tato náhrada přísluší pracovníku ve výši průměrného výdělku ode dne, kdy oznámil organizaci, že trvá na dalším zaměstnávání, až do doby, kdy mu organizace umožní pokračovat v práci nebo kdy dojde k platnému skončení pracovního poměru.

Oznámení pracovníka, že trvá na tom, aby ho organizace po neplatném rozvázání pracovního poměru výpovědí, okamžitým zrušením nebo zrušením ve zkušební době dále zaměstnávala, je jednostranným právním úkonem pracovníka adresovaným organizaci, který ke své platnosti nevyžaduje písemnou formu (srov. § 242 odst. 2 zák. práce). Projev vůle pracovníka směřující k takovému právnímu úkonu může být učiněn jednáním nebo opomenutím; může se stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl projevit (srov. § 240 odst. 2 zák. práce).

S názorem dovolatele, že požadavek, aby ho organizace po neplatném okamžitém zrušení pracovního poměru dále zaměstnávala, vyjádřil tím, že podal žalobu o neplatnost rozvázání pracovního poměru, nelze souhlasit. Skutečnost, že pracovník podal žalobu o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru, totiž sama o sobě nenahrazuje oznámení, že trvá na dalším zaměstnávání, neboť pracovník - i když má zájem na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru - nemusí mít současně také zájem na dalším setrvávání v pracovním poměru u organizace. Oznámení pracovníka, že trvá na tom, aby ho organizace dále zaměstnávala, nahrazuje jen taková žaloba, v níž pracovník uplatnil nejen neplatnost rozvázání pracovního poměru, ale také požadavek na náhradu mzdy ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce (srov. také rozhodnutí uveřejněné pod č. 36/1979 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). V posuzovaném případě tomu tak nebylo - jak vyplývá z obsahu spisu Městského soudu v Brně, sp. zn. 37 C 71/92 - a žalobu o náhradu mzdy z neplatného pracovního poměru žalobce podal až poté, co bylo pravomocně určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Stejnopis této žaloby byl žalovanému doručen 8. 4. 1993; náhradu mzdy požadovanou za dobu od 13. 2. do 4. 11. 1992, mělo-li být oznámení žalobce, že trvá na dalším zaměstnávání, nahrazeno touto žalobou, proto žalobci nelze vzhledem k ustanovení § 61 odst. 1, větě druhé, zák. práce přiznat.

Protože žalobce v rozhodném období výslovně (ať písemně či ústně) neoznámil organizaci, že trvá na dalším zaměstnávání, bylo potřebné posoudit, zda takové oznámení neučinil jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl projevit. Závěr odvolacího soudu, podle kterého v jednání

žalobce (v jeho nesouhlasu s okamžitým zrušením pracovního poměru vyjádřeném při předávání dopisu ze dne 12. 2. 1992 a v tom, že v tento den poté dokončil pracovní směnu a že chtěl nastoupit na následující směnu do práce, avšak nebyl na základě příkazu ředitele vůbec vpuštěn do objektu organizace) nelze spatřovat takový projev vůle, z něhož by jednoznačně vyplynulo, že žalobce trvá na dalším zaměstnání v organizaci, nelze považovat s ohledem na obsah spisů za správný.

Uvedený závěr odvolací soud v první řadě učinil z toho, že žalobce „vzal pouze na vědomí zákaz vstupu do podniku“, ačkoliv mu nic nebránilo, aby organizaci písemně oznámil, že trvá na dalším zaměstnávání. S tímto hodnocením nelze souhlasit, neboť ze samotné této skutečnosti uvedený závěr nelze učinit; z toho, že žalobce neučinil výslovný písemný projev vůle (písemné oznámení, že trvá na dalším zaměstnání v organizaci), totiž není možné současně dovozovat, že neprojevil svou vůli v tomto směru jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl projevit.

Uvedený závěr odvolacího soudu nelze důvodně dovozovat ani z výpovědí svědků Ing. J. H., P. K. a Ing. J. J. Tito svědci – jak vyplývá z jejich výpovědí – byli přítomni předání (pokusu o předání) dopisu o okamžitém zrušení pracovního poměru žalobci; to, že z chování žalobce již při tomto jednání nevyplýval požadavek na dalším zaměstnávání u organizace, nemusí současně znamenat, že takový požadavek způsobem nevzbuzujícím pochybnosti nemohl vyplynout z dalšího (z celkového) chování žalobce, které následovalo po okamžitém zrušení pracovního poměru.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 2 písm. c) o. s. ř. správný. Dovolací soud jej proto zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, a § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1 o. s. ř.). Při novém rozhodnutí o věci soud neopomene rozhodnout o celém předmětu řízení a přihlédně též k nákladům vzniklým v dovolacím řízení.

1) Viz nyní § 239 odst. 1 a § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (ve znění zákona č. 238/1995 Sb.)